

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. III. De Excommunicatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

Quid in articulo mortis.

Quoad secundum quivis simplex Sacerdos, etiam degradatus, excommunicatus, aut hæreticus in mortis articulo absolvere potest à quibuscunque casibus reservatis & censuris, saltem quando non patet aditus ad Superiorem, vel Confessarium approbatum, qui velit absolvere: ita Suarez disp. 7. sect. 7. Sanchez in Decal. l. 2. c. 13. Valentia tom. 4. d. 7. q. 10. p. 2. Coninck de Pœnitent. d. 8. d. 12. n. 90. Bonacina d. 1. q. 3. p. 3. n. 3. & alii. Imo Sa verbo *Absolutio* num. 3. & Rodriguez 1. part. quæst. 59. conclusione 3. putant id posse simplicem Sacerdotem, etiam præfente Superiore aut Confessario approbato.

Huius rei ratio.

Ratio assertionis desumitur ex Concil. Trident. sess. 14. cap. 7. ubi ait omnes Sacerdotes posse in articulo mortis absolvere quoslibet pœnitentes à quibuscunque peccatis & censuris, & Ecclesiam nolle ut in eo articulo ulla sit reservatio, ne hac occasione aliquis pereat.

Differentia inter censuras & casus reservatos.

Hæc tamen est differentia inter absolutum à casibus reservatis in articulo mortis, & à censuris reservatis, quod quando quis ab his absolvitur à Sacerdote non habente facultatem nisi in articulo mortis absolvendi à censuris, juramentum præstare debeat listendi se Superiore, ubi commodè poterit, quod nisi postea faciat, in eadem censuras recidit: quod tamen non est necessarium in casibus reservatis.

VI.

Absolvi potest absens.

Quæres sextò: An possit absolvi absens, ignorans, invitus, contumax, aut qui parti læsæ non satisfecit, an debeat esse persona distincta ab absolvente, & quæ solemnitas in absolutione servanda? Absens validè, & subinde licitè absolvitur; sicut enim absens censura ligari potest, ita & ab eadem absolvi: ita Suarez disp. 7. sect. 7. n. 4. Bonacina d. 1. q. 3. p. 4. n. 4. Filiucius tract. 11. c. 10. n. 324. Layman lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 6. n. 9. Unde, ut ait Suarez & Filiucius est communis praxis in rescriptis Pontificum. Utrum autem statim absolvatur ac sententia absolutionis profertur, an ubi literæ ad illius manus pervenerint, pendet ab intentione absolventis.

Quid de invito, ignorante, contumace.

Ignorans validè & licitè absolvitur. Invitus similiter, imò & contumax validè absolvitur; iudex enim sicut liberè & non necessariò censuram peccanti inflixit, ita nec eam necessariò continuat. Imò S. Thom. in 4. d. 18. a. 5. quæstiuncula 2. affirmat hoc quandoque fieri posse licitè, si nimirum ad specialem rei salutem expedire iudicetur: ita Suarez num. 5. Coninck n. 224. Bonacina n. 3. Filiucius n. 325. Layman n. 9. & alii. Invitus tamen aut contumax absolvi, ne quidem validè potest ab eo qui tantum habet potestatem delegatam absolvendi solum in foro pœnitentia.

Si quis non satisfecit parti læsæ.

Qui non satisfecit parti læsæ, esto culpabiliter non satisfecerit, potest nihilominus absolvi validè ab habente potestatem ordinariam, vel etiam delegatam non limitatam; quicquid enim ille jure potest, hic potest ex privilegio. Nequit tamen eum absolvere qui habet potestatem delegatam limitatam absolvendi solum ubi parti satisfecerit, ut si dicatur non valeat absolutio nisi parti satisfecerit, vel aliter non profit absolutio, &c. Si autem solum præcipiat ut prius curet parti satisfieri, absolutio est valida. Unde semper inspiciendus est tenor verborum. Si detur potestas hac formâ: *Absolvatur satisfactâ parte*; Suarez disp. 7. sect. 5. n. 44. Coninck n. 211. Filiucius c. 9. num. 295. Caietanus & alii negant absolutionem esse validam. Sanchez tamen libro 2. de Matrimonio d. 9. & libro 3. d. 33. Bonacina p. 9. n. 9. Layman n. 8.

& alii affirmant esse validam, & illas particulas solum addi ut absolventem commoneant sui officii; nisi enim prius curet parti satisfieri, gravissimè peccat contra charitatem, & ut multi volunt, contra iustitiam, si id sine urgente causâ præstet.

Nemo seipsum absolvere potest à censurâ, cum hic sit tribunal in foro contentioso, in quo semper requiritur distinctio partium.

Solemnitas (quæ in foro tantum externo requiritur, nec etiam ubique est in usu) hæc plerumque usurpatur. Vir qui ab excommunicatione absolvitur flexis genibus & nudatis humeris leviter tædi debet virgâ, fuscâ, vel flagello, dum Psalmus *Miserere*, aut alius ex Pœnitentialibus recitatur, deinde dicitur *Kyrie eleison*, &c. *Pater noster*, &c. *Salvum fac*, &c. postea Oremus *Deus cui proprium est*, &c. Mox profertur forma absolutionis. Hæc tamen cæremoniz non sunt de absolutionis essentia: ita Suarez disp. 19. sect. 2. num. 11. Bonacina d. 1. q. 3. p. ultimo, num. 5. & alii.

SECTIO TERTIA.

De Excommunicatione.

QUID, & quotuplex sit excommunicatio: & quomodo excommunicati sint vitandi? Excommunicatio est censura Ecclesiastica, comparans ab aliquâ fidelium communione. Dicitur subinde *Anathema* (quæ vox excommunicationi tantum majori convenit) id est execratio, maledictio, separatio, & majori cum solemnitate fit ad terrorem incutiendum; duodecim enim Sacerdotes Episcopum circumstant candelas accensas manibus tenentes, quas, ubi prolata est sententia, in terram dejiciunt, & pedibus conculant.

Excommunicatio duplex est, *Minor*, quæ privatur susceptione Sacramentorum, & *Major*, quæ absolutè à communione fidelium separat, quæ proinde antonomasticè & simpliciter dicitur Excommunicatio: ita Suarez disp. 8. sect. 3. num. 8. Tolet. lib. 1. cap. 5. Coninck d. 14. d. 1. num. 2. Filiucius tract. 14. cap. 1. n. 3. & 6. Bonacina d. 2. q. 1. p. 2. n. 1. Layman l. 1. tract. 5. p. 2. c. 1. n. 2. & c. 3. n. 4. & alii.

Quoad secundum notandum excommunicatos alios esse toleratos, seu qui denuntiati non sunt, alios non toleratos, qui nimirum sunt denuntiati, ac proinde vitandi, nisi post denuntiationem legitime appellent. Quamvis ergo Concilium Basiliense in decreto quodam confirmato à Leone X. in Concilio Lateranensi statuatur vitandos esse omnes notoriè excommunicatos, usus tamen totius Ecclesiæ obtinuit, ut servetur decretum Concilii Constantiensis, nempe ut nullus teneatur vel in sacris vel profanis vitare excommunicatum, quantumvis sciatur esse excommunicatus, nisi facta sit excommunicationis denuntiatio, declarando scilicet esse excommunicatum, vel voce in Templo, vel per affixas schedulas, aut aliâ simili ratione. Unde in Germaniâ, Galliâ, & Belgio passim cum hæreticis versantur catholici. Et hoc verum est, etiam in nominatim excommunicato, idque per sententiam particularem.

Excipitur unus tantum casus, si nimirum sit notorius percussor clericis notoreitate facti, ita scilicet ut facinus nulla ratione celari possit, & juris quod

quod nimirum nulla via probabili excusari queat, dicendo nempe se id in defensionem sui fecisse, nescivisse fuisse clericum, &c. ita Suarez disp. 9. sect. 2. num. 11. Coninck disp. 14. dub. 2. n. 11. Filiucius tract. 13. cap. 4. n. 62. Bonacina d. 2. q. 2. punct. 1. §. 1. n. 3. Layman l. 1. tract. 5. punct. 2. c. quarto, & alii.

Quis sit notorius percussor clerici.

Quares: Quis censetur notorius clericus percussor? Soto & alii dicunt sufficere decem testes: Sylvester sex. Probabilius tamen est quod affirmat Suarez, Filiucius, Bonacina, Layman, & alii, standum scilicet esse arbitrio prudentis viri, & plures ad hoc requiri testes, quo communitas est major. Unde Bonacina num. 6. ait decem testes non sufficere pro magna civitate; sic tamen pro collegio aut vicinia. Qualitas etiam testium & conditio spectanda est.

Vbi hujusmodi homo sit vitandus.

Notorius autem clericus percussor, aut publice denunciatus ibi solum vitandus publice est; ubi denuntiatio vel percussio est publica, aliis autem locis solum vitandus est occulte: Suarez num. 12. Filiucius n. 67. asserunt si unus vel pauci tantum videant aliquem percipientem clericum, debere eos privatim illum vitare, licet non publice, cum iis constat factum illud notorie. Alii tamen omnes negant talem vel privatim ab iis vitandum, donec factum publicetur, ante hoc enim non est notorium.

II. Quomodo; seu per quas actiones incurritur excommunicatio percussoris clericus, & quis hic intelligatur nomine clericus? Cap. si quis suadente 17. q. 4. sic habetur: Si quis suadente diabolo manus violentas in clericum vel monachum injecerit; anathematus vinculo subjaceat.

Quis censetur clericus.

Clerici nomine hic intelligitur, quisquis aliquo ordine, etiam prima tonsura valide (id est non per vim, vel ante baptismum, &c.) est initiatus, idque licet conjugatus sit, modo habitum & tonsuram gerat: imo licet sit excommunicatus, irregularis, suspensus, aut depositus. Hi omnes gaudent hoc privilegio.

Quinam hoc privilegio orbentur.

Hoc vero privilegio privatur in primis clericus realiter degradatus, & non tantum verbaliter, seu depositus. Secundò, bigamus in minoribus, seu bigamia vera vel interpretativa, non tamen scilicet seu similitudinaria, nempe qui post sacros ordines matrimonium contraxit & consummavit; hic enim adhuc gaudet privilegio. Tertiò, si agat militem, si enormitatibus se immisceat grassando, &c. Quartò, si ter monitus non desistat à ferendis armis, vel arte mimica exercenda. Quintò, si clericus conjugatus officium caponis vel lanionis exerceat, & ter monitus, vel intra tempus ab Episcopo prescriptum non desistat.

Quis intellegatur nomine monachi.

Nomine Monachi intelliguntur quicumque religiosi, etiam bigami, imò conversi & novitii. Idem est de Tertiariis S. Francisci & S. Dominici, si in communi vivant; hi enim veri sunt religiosi. Ad Eremitas etiam sub Prelato viventes extenditur hoc privilegium, licet professionem non emittant. Montales etiam professa, conversæ, & novitii, modo domi propria non vivant instar laicorum: ita Suarez disp. 22. sect. 1. num. 6. & 19. Filiucius tract. 15. cap. 1. num. 8. & 14. Coninck disp. 14. dub. 15. n. 1. Bonacina d. 2. q. 4. p. 3. num. 1. & 7. Layman lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. n. 4. & alii.

Quid sit violentas manus injicere.

Qui itaque violentas manus in clericum ipsum, vel rem ei adhaerentem, aut eum deferentem gravi cum injuria injecerit, vestem scilicet ejus ignominiosè lacerando, eorum quo vehitur frano

violenter sistendo, eum conclusum veluti in carcere detinendo, &c. incurrit excommunicationem. Non tamen si crumenam ei clanculum surripiat, aut dormientem spoliat, cum non sit actio violenta, sicut nec si vestes clerici, quas actu non gerit, laceret, multo minus qui verbis eum contumeliosus excipit.

Secundò, qui clericum, etiam volentem, ita percutit, ut actio externa censetur graviter injuriosa, vel physice vel moraliter, ut si quis eum gladio aut veneno interficiat, si injuriosè conspuat, si virgâ ignominiosè cædat, &c. incurrit excommunicationem, idque sive laicus sit sive clericus, pubes vel impubes, vir aut femina. In eandem incurrit clericus ex ira, seu suadente diabolo, percussus graviter seipsum. Excusantur tamen clerici impuberes rixis & pugnis inter se contententes, ob levitatem materia: ita Suarez disp. 22. sect. 1. num. 23. Filiucius tract. 15. cap. 1. num. 15. Bonacina d. 2. q. 4. p. 1. Layman lib. 1. tract. 5. punct. 2. cap. 5. num. 3. Coninck disp. 14. dub. 15. num. 165.

Quid si quis clericum volentem cædat.

Quares tertio: Utrum mandantes & consulentes hanc excommunicationem incurrant? Hanc etiam excommunicationem peculiariter incurrit mandantes & consulentes, si percussio sequatur, idque licet mandans mandatum antè revocaverit, si illa revocatio ad mandatarium non pervenerit. Incurrit etiam is qui signo aliquo externo ratam habet percussorem illius nomine factam, licet omnino in eam non influxerit, modo tamen eo tempore quo facta est percussio influere potuerit, ut si tunc non fuerit amens, &c. Incurrit præterea non impediens cum posset, & ex officio teneretur: quamvis, si omnino non consentiat, contrarium non careat probabilitate: ita Suarez disp. 22. sect. 1. num. 55. Filiucius tr. 15. cap. 1. num. 28. Bonacina d. 2. q. 4. p. 1. §. 2. n. 1. Coninck disp. 14. dub. 15. num. 171. Layman l. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. n. 6. & alii.

III. Mandans incurrit hanc excommunicationem.

Quares quartò: Quale peccatum sit communicare cum excommunicato vitando: & in quibus casibus eum eo communicare liceat? Communicans publicè in divinis cum excommunicato vitando, ut in publicâ Officii recitatione, peccat mortaliter, nisi materia sit levis, ut dum brevis aliquis Psalmus in Ecclesiâ cantatur. Et idem est de administratione alicujus Sacramenti ei factâ, sepulturâ, & similibus; hæc enim omnia expressè in variis canonibus sunt prohibita: ita Suarez disp. 10. sect. 2. n. 2. & disp. 15. sect. 2. n. 7. Coninck disp. 14. dub. 5. n. 22. 32. & 33. Bonacina d. 2. q. 2. p. 2. §. 2. & p. 3. §. 1. n. 11. Filiucius tract. 13. cap. 3. num. 64. & cap. 4. n. 89. Layman l. 1. tract. 5. p. 2. c. 3. n. 2. & alii.

IV. Communicans cum eo in Sacris, peccat mortaliter.

Communicans in humanis cum excommunicato vitando committit peccatum veniale, & incurrit excommunicationem minorem: frequenter verò & ex instituto id facere foret mortale; esset enim graviter contraire præcepto & fini ab Ecclesiâ per excommunicationem intento; aptum enim est reddere eum contumacem, & ut contemnat claves Ecclesiæ: ita Suarez disp. 15. sect. 2. Filiucius tract. 13. c. 3. n. 44. Coninck disp. 14. dub. 14. num. 149. Bonacina d. 2. q. 2. p. 6. §. 1. num. 4. Layman lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 3. num. 3. & alii.

Quid si quis communicet in humanis.

Hinc à fortiori sequitur, communicantem eum excommunicato in crimine criminoso, hoc est consilium, auxilium, aut favorem ei suppeditando, quo in Contumaciâ perseveret, committere

Communicans in crimine criminoso.

tere peccatum mortale, & majorem excommunicationem incurrere: ita Suarez d. 17. sect. 2. n. 5. Filiu. tr. 12. c. 9. n. 222. Bonac. n. 8. & alii.

In quibus casibus licet communicare cum excommunicato vitando.

Quoad secundum varii sunt casus, in quibus à Gregorio VII. permixtum est communicare cum excommunicato vitando, qui hoc carmine continentur.

Vtile, lex, humile, res ignorata, necesse.
Vtile, id est utilitas notabilis spiritualis vel corporalis, nostra vel excommunicati, ut dare vel petere ab eo consilium, cum non adest alius æque peritus. *Lex*, nempe matrimonii, uxoris respectu mariti excommunicati, & hujus respectu excommunicatæ uxoris; etiam in divinis in iis, quæ ad eorum statum pertinent; sunt enim correlativa. Imo tenentur sibi invicem communicare in officiis omnibus conjugalibus. *Humile*, filii, generi, privigni, respectu parentum, famuli (iis exceptis quorum operâ facinus admixtum est, & in contumaciâ dominis perseverat) respectu dominorum, & e contra, parentes & domini respectu filiorum & famulorum. Quæ tamen intelliguntur de conjugatis & famulis antelatum excommunicationem, non post, nisi excuset necessitas. *Res ignorata*, hoc est ignorantia excommunicationis. *Necesse*, unde egenti dari potest eleemosyna. Hoc etiam titulo vis & metus gravis hanc cum excommunicato communionem licitam faciunt, præcepta enim Ecclesiæ cum tanto damno non obligant: ita Suarez d. 15. f. 3. 4. & 5. Sanchez l. 9. de matrimonio, d. 14. Coninck d. 13. d. 11. & d. 14. d. 12. Bonacina d. 2. q. 2. p. 6. §. 2. n. 7. Filiuc. t. 13. c. 6. Lay. l. 1. t. 5. p. 2. c. 2. n. 16. & alii.

V.

Sacerdos tres personas sustinet.

Quæres quintò: An, & quomodo excommunicati priventur suffragiis Ecclesiæ? Notandum primò, Sacerdotem in missâ tres personas sustinere, Christi, in quantum est minister ab eo ad hoc munus deputatus, ut ipsius nomine sacrificium offerat: Ecclesiæ, in quantum etiam ab illâ ad hoc deputatur, sitque ipsius quasi apud Deum legatus: tertiam privatæ personæ.

Quid sint suffragia.

Notandum secundò, per suffragia Ecclesiæ præter sacrificium Missæ, intelligi horas canonicas, supplicationes, & similia, in quibus clericus orat nomine Ecclesiæ. Alia verò sunt suffragia privata, nempe orationes privatim recitatæ, jejunia, eleemosynæ, &c.

Non licet Missam pro excommunicato offerre.

Dico primò, Sacerdos Missæ sacrificium pro excommunicato offerens nomine Christi, peccat quidem mortaliter, validè tamen facit, unde & habebit effectum tam quoad impetrationem quam satisfactionem pro capacitate illius pro quo offertur, quare si esset contritus, seu in gratiâ haberet plenum effectum. Prima pars probatur; Ecclesia enim juxta Tridentinum sess. 21. & 22. est hujusmodi bonorum dispensatrix. Secunda etiam pars constat, nam sacrificium, sicut & sacramentum excommunicato applicatum, si ponantur essentialia, habebit effectum, nisi sit obex in subiecto.

Quid si offeratur Missa pro eo nomine Ecclesiæ.

Dico secundò, Sacrificium Missæ (idem est de aliis Ecclesiæ suffragiis præterquam in die Parasceves) pro excommunicato oblatum nomine Ecclesiæ, nec licitè pro eo offertur, sed peccat mortaliter offerens, nec validè. Ratio est, quia Ecclesia hoc prohibet, & declarat nullam se ei hac in parte commissionem dedisse, ut illius legatum ageret, sicque subtrahit concursum mortalem quoad hunc effectum: ita Suarez d. 9. f. 4. Fil. t. 12. c. 2. n. 47. Coninck d. 14. d. 6. Bo-

nacina d. 2. q. 2. p. 1. Layman l. 1. t. 5. p. 2. c. 2. n. 2. & alii communiter. Et hoc verius existimo cum Suariorum, Coninck, Filiucio, Bonacina, Lay. & aliis, quamvis excommunicatus ille sit contritus, & emendatus; donec enim sit absolutus privatur suffragiis publicis Ecclesiæ, licet Navarrus, Sayrus, Avila, Valentia t. 4. d. 7. q. 17. p. 8. sine sentiant contrarium.

P. Suarez f. 2. Filiucius, Bonacina, & alii dicunt, hoc intelligendum etiam esse de excommunicatis toleratis. Probabilis tamen puto cum Sayro, Henriquez, Coninck, Tannero, & aliis contrarium, ob permissionem illam Concilii Constant. Dico ergo pro his publicè orari posse; concedendo enim directè aliis, ut possint cum iis communicare in Sacris, eadem operâ concedit hoc indirectè illis, sicut omnes fatentur de communicatione in civilibus. Ut autem suffragia Ecclesiæ, & Missæ sacrificium iis nomine Ecclesiæ proficiat, debent peculiariter illis applicari, alioquin ipsi gratiam aliquam directè concessisset Concilium.

Aliud est de excommunicatis toleratis.

Dico tertio, orationes privatæ tam à Sacerdote, quam ab aliis & licitè & validè offeruntur pro excommunicatis, etiam vitandis; quicquid enim sit de possibili, de factò tamen hoc Ecclesia nunquam prohibuit: ita Auctores omnes citati. Imo Suarez, Filiucius, Bonacina, & alii affirmant posse Sacerdotem tempore Missæ in memento, & privatim pro iis orare.

Licitum est privatim orare pro excommunicatis.

VI.

Quæres sextò: Utrum excommunicatus reddatur inhabilis ad beneficia Ecclesiastica, & num privetur jurisdictione, & commercio forensi ac civili? Excommunicatus (etiam toleratus, imo licet ignoret se excommunicatione ligatum esse, aut eam sublatam putet) inhabilis est ad beneficia Ecclesiastica: unde & collatio beneficii ei tempore excommunicationis facta, inhabilis est: ita Suarez d. 13. f. 1. Filiucius t. 12. c. 5. n. 13. Bonacina d. 2. q. 2. p. 4. §. 1. Coninck d. 14. d. 9. Layman l. 1. t. 5. p. 2. c. 2. n. 7. Henriquez l. 13. c. 13. & alii.

Inhabilis est ad beneficia Ecclesiastica.

Suarez, Coninck, & alii nonnulli hoc extendunt ad beneficium collatum ante excommunicationem, sed post eam jam inflictam acceptatum. Bonacina tamen, Sayrus, Filiucius, Azor 2. p. l. 7. c. 23. q. 5. & alii aiunt collationem illam esse validam. Qui verò beneficium ante excommunicationem obtinuit, postea quando in eam incidit non privatur fructibus ante sententiam judicis.

Quid de Beneficiis ante collato.

Pensionis collationem excommunicato factam De Pensione. negat communis sententia esse validam. Valdè tamen probabiliter affirmat Præpositus, Avila, & alii, cum non sit beneficium. Coninck relatis utriusque sententiæ fundamentis ad neutram se determinat.

Quoad secundum excommunicatus vitandus privatur omni jurisdictione spirituali, unde invalidè jus dicit in foro contentioso, invalidè confessiones audit, imò invalidè facultatem ad eas audiendas concedit, invalidè confert beneficia, &c. ita Suarez d. 14. f. 1. Coninck d. 14. d. 10. Bonacina d. 2. q. 2. p. 5. Filiucius c. 6. n. 144. Layman c. 2. n. 13. & alii, nisi per accidens, ut ubi habet titulum coloratum cum communi errore populi, lege Barbarius ff. de officio Prætoris.

Privatur excommunicatus vitandus omni jurisdictione.

Quare si non tolerati jus dicant, aut excommunicent, tenentur fideles iis non obedire; hoc enim esset cum iis communicare. At verò toleratus

Aliud est de non vitando.

Jeratus validè hæc omnia præstat in gratiam aliorum, unde & excommunicare potest, saltem ad instantiam alterius: quod si id suâ sponte faciat, vel non valet excommunicatio, vel potest contra eam excipi, & sententia irritari.

Quid censendum de commercio forensi.

Quoad tertium, excommunicatus non toleratus privatur omni commercio forensi, iis exceptis quæ ei sunt onerosa, unde esse nequit iudex, actor, notarius, procurator, testis, &c. imo acta omnia per eum in hoc genere facta sunt irrita. Si verò sit toleratus potest contra eum excipi, si non excipiatur acta sunt valida. Possunt etiam excommunicati debitum pecuniarium privatum petere (non publicè) & alter tenetur ei solvere: ita Suarez d. 16. l. 1. Lessius l. 2. c. 29. d. 7. n. 69. Coninck d. 14. d. 10. Bonacina p. 7. & alii.

De commercio civili.

Tandem privat excommunicatio commercio civili, hoc est convictu humano, colloctionibus, &c. nisi ubi necessitas excusat. In his tamen, ut plurimum, peccat solum venialiter.

VII.

His omnibus privatur.

Quæres septimò: Quomodo excommunicatus privetur divinis officiis, & ecclesiasticâ sepulturâ? Quoad primum, nec clerici excommunicati possunt Missam celebrare, (idem est de aliis, ut de supplicationibus, collatione ordinis, horis canonicis publicè decantatis, &c.) nec alii excommunicati audire. Unde si excommunicatus quispiam ingrediatur tempore Sacri, moneri debet ut discedat, imo & expelli si citra sanguinis effusionem fieri possit: quod si egredi nolit, reliqui debent statim discedere, imo & Sacrum relinquere, si contingat ante consecrationem, vel ut aliqui volunt, ante canonem inchoatum. Si autem sit post consecrationem, Sacerdos cum ministris pergere debet usque ad consummationem, & reliqua vel in sacrificiâ perficere, vel relinquere. Si verò monitus non discedat, novam excommunicationem incurrit Papæ reservatam.

Quid de tolerato.

Clericus tamen excommunicatus tenetur recitare officium tam ratione ordinis, quam beneficii: dicere tamen non debet *Domine vobiscum*, sed *Domine exaudi orationem meam*, instar laici. Hæc etiam intelliguntur de excommunicato tolerato; peccat enim ingerendo se in preces publicas, nisi illius operâ indigeant, ut ad inserviendum Sacro, &c. nontamen tenentur alii Sacrum relinquere, nec eum monere ut discedat: ita Suarez d. 12. l. 1. n. 3. Filiucius t. 12. c. 4. n. 88. Bonacina d. 2. q. 2. p. 3. n. 1. Coninck d. 14. dub. 7. Layman lib. 1. tract. 5. punct. 2. c. 2. n. 6. & alii.

De Ecclesiasticâ sepulturâ.

Quoad secundum, moriens excommunicatus quantumvis poenitens & contritus privatur ecclesiasticâ sepulturâ; regula enim juris est, *Quibuscum vivis communicare non licuit, nec licere cum iisdem mortuis*. Toleratos ergo, etiam hæreticos, quantum est ex vi censura, sepelire ritu ecclesiastico permittitur: cum iis enim communicamus vivis. Aliunde tamen hoc non licet, nam c. *Placuit*, & c. 3. de usuris, vetitum est evidenter criminosos, & impenitentes mortuos donare ecclesiasticâ sepulturâ: ita Suarez d. 12. l. 4. Filiucius t. 12. c. 4. n. 105. Coninck d. 14. d. 8. n. 59. Bonacina d. 2. q. 2. p. 3. §. 3. n. 1. Layman l. 1. t. 5. p. 2. c. 2. n. 19.

Quid de sepelientibus.

Sepelientes ergo excommunicatum vitandum in loco sacro peccant mortaliter, & incurrunnt excommunicationem majorem & reservatam, quod Suarez, Filiucius, & Coninck extendunt ad R. P. Comptoni Theol. Schol. Tom. II.

mandantes: quamvis Henriquez, Bonacina, & alii hoc negent.

Si verò contingat excommunicatum vitandum in loco sacro sepeliri, exhumanda sunt ejus ossa, si dignosci possint, & ex illo loco ejicienda. Locus etiam redditur pollutus, nec in eâ Ecclesiâ celebrari prius possunt divina officia, quàm ossa illa ejiciantur, & locus reconcilietur, vel si dignosci ossa nequeant, sufficit Ecclesiæ reconciliatio.

VIII.

Quæres octavo: Quomodo excommunicatus privetur usu activo & passivo Sacramentorum? Quoad primum, sermo est de excommunicato vitando; toleratus enim Sacramenta omnia & validè conficit, cum jurisdictione non privetur, & administrat licitè, quoties ab eo fideles justè de causâ petunt, nempe ubi adest necessitas vel considerabilis aliqua utilitas: ita Suarez d. 11. f. 4. n. 11. Valentia t. 4. d. 7. q. 11. p. 3. Coninck d. 14. d. 5. Filiucius t. 12. c. 3. n. 72. Imo Sanchez l. 7. de matr. d. 9. n. 8. Bonacina d. 2. q. 2. p. 2. §. 3. n. 4. & alii nullam aiunt requiri necessitatem, ut quis à quocumque tolerato, sive sit parochus, sive non, petat administrationem Sacramenti.

Sermo est de excommunicato vitando.

Excommunicatus autem vitandus, si Sacramenta administrat, peccat mortaliter, fitque irregularis, nisi vel necessitas propria excuset, ut ad vitandam infamiam, vel aliena, ut in articulo mortis; tunc enim secundum omnes licet à quocumque excommunicato, etiam præciso seu hæretico Sacramentum Baptismi & Poenitentia recipere, idque quamvis ea ritu hæretico administrat: ita Auctores citati.

Quid si iis Sacramenta administrat.

Idem (modo ritu catholico administratur) censet Suarez, Bonacina, Coninck, & alii de sacrosanctâ Eucharistiâ in articulo mortis, imo & de Extremâ-unctione, quando infirmus est incapax alterius Sacramenti, per accidens enim reddit ex attrito contritum.

De administratione Eucharistiæ.

Excommunicatus vitandus non sacramentalia tantum (utpote quæ ordini annexa sunt, non jurisdictioni) qualia sunt benedictio aquæ lustralis, consecratio altaris, &c. sed etiam Sacramenta omnia validè conficit, præter Poenitentiam, defectu scilicet jurisdictionis, nisi titulum habeat coloratum cum communi errore populi; tunc enim dat ei Ecclesiâ jurisdictionem, lege *Barbarius* ff. de officio prætoris. Semper etiam excipitur articulus mortis: ita præter citatos Lay. l. 1. t. 5. p. 2. c. 2. n. 5.

Sacramentalia.

Quoad secundum, excommunicatus, etiam toleratus, imo contritus, vel etiam confessus, & à peccatis absolutus, si maneat censura, peccat graviter, per se loquendo, si ad Sacramentum ullum accedat præter Sacramentum Poenitentia. Quod à fortiori verum est de non tolerato, nisi magna necessitas, ut articulus mortis, gravis infamia, aut scandalum vitandum eum excuset.

Quid si peccata ei sint remissa.

Excommunicatus, etiam vitandus, validè accipit Sacramenta, quantumvis maneat excommunicatus, imo & poenitentiam, si bonâ fide accedat ad Sacerdotem, qui à peccatis illis absolvere eum potest, non à censurâ, (si ignoret se esse excommunicatum) quibus casibus & validè accipit Sacramentum, & fructuosè; tolluntur enim peccata, quamvis maneat censura, siquæ adhuc remanet excommunicatus.

Validè accipit Sacramenta.

IX.

Quæres nono: Quid sit excommunicatio minor, quos effectus habeat, & quis ab eâ possit absolvere? Excommunicatio minor est censura Ecclesiastica inflicta ob participationem cum

Excommunicatio minor.

excommunicato vitando, five vivo, five mortuo, ut si corpus ejus lavet, vestiatur, ad sepulturam constitatur, &c. Ad eam verò contrahendam sufficit communicatio venialis tantum, etiam in humanis: ita Suarez d. 24. f. 1. Coninck d. 14. d. 17. Filiucius t. 13. c. 1. n. 1. Bonacina d. 2. q. 3. n. 2. Layman l. 1. t. 5. p. 2. c. 3. num. 4. & alii.

*Primarius
ejus effectus.*

Effectus illius primarius est privare passivâ participatione, seu susceptione Sacramentorum; unde si quis hoc vinculo innodatus Sacramentum aliquod suscipiat, peccat mortaliter, imò Sacramentum Pœnitentiæ invalidè suscipit, si illud suscipere intendat sine praviâ excommunicationis absolutione: ita Auctores citati.

*Quid si Sa-
cramenta
administret.*

Quoad activam Sacramentorum administrationem, Sylvester ait peccare mortaliter si ea ministrat. Sotus, Coninck, Sayrus, Layman, & alii venialiter. Probabilius tamen puto cum Suarez f. 2. Filiucio c. 2. Bonacina n. 4. Henricquez l. 13. c. 3. & aliis, non omnino peccare; hic enim non est effectus hujus excommunicationis: quâ etiam de causâ non incurrit irregularitatem. Peccat ergo Sacerdos sic celebrans, non quòd Sacramentum conficiat vel administret, sed quòd recipiat.

*Privatus
electio
passiva.*

Alius excommunicationis minoris effectus est, quòd privet licitâ electione passivâ (non activâ) præsentatione, & collatione beneficii, & ecclesiasticæ dignitatis: Unde graviter videtur peccare ista recipiendo, collatio tamen est valida, sed initianda, saltem si sciebatur esse excommunicatus dum eligeretur, alioqui Vasquez, Reginaldus & alii negant esse initiandam, cum ad hoc requirant jura ut fuerit scienter facta electio.

*Absolutio ab
hac excom-
municatio*

Absolvere ab excommunicatione minore à jure lata potest proprius Sacerdos, nempe summus Pontifex, Episcopus, & parochus respectivè, idque extra confessionem, cum sit actus jurisdictionis, non ordinis, imò etiam si non sit Sacerdos. Deinde quibus delegata est potestas, qualis est quivis Sacerdos approbatus ad excipiendas confessiones; is enim dici potest proprius Sacerdos per jurisdictionem delegatam. Imò Navarrus, Tol. l. 1. c. 11. & alii hoc tribuunt cuivis simplici Sacerdoti respectu illius qui tantum habet peccata venialia: quamvis communis sententia hoc neget.

*Quid si lata
sit ab homi-
ne.*

Si ab homine lata sit excommunicatio minor, absolvere ab eâ potest in primis is qui eam tulit, superior ejus, & successor, & cui delegata est ad hoc potestas: ita Suarez f. 4. Filiucius c. 7. Bonacina n. 11. Coninck & alii.

SECTIO QUARTA.

De Degradatione & Depositione.

*I.
Duplex est
degradatio.*

QUÆRES primò: Quid sit degradatio, ob quæ crimina fieri possit, & quomodo differat à depositione? Degradatio realis alia seu actualis, alia verbalis, quæ dicitur depositio. Realis, quæ dicitur degradatio simpliciter, est pœna ecclesiastica quâ clericus privatur in perpetuum omni officio & beneficio clericali, imò & privilegio canonis & fori, idque irremissibiliter, unde percipi potest instar laici. Fieri autem utraque juxta canones debet magnâ cum solemnitate: si degradandus sit Episcopus, fieri debet à Metropolitanò, assistentibus duodecim

Episcopis; si Sacerdos, ab Episcopo proprio assistentibus sex Episcopis, si Diaconus aut Subdiaconus, assistentibus tribus, qui ita degradationis sententiæ assistere debent, ut simul sint iudices. Si tot Episcopi haberi commodè nequeant, Quæ adhi-
beri debent
solemniter.
sufficiunt Abbates mitrati, & in horum defectu, persona in Ecclesiasticâ dignitate constituti, præterquam in degradatione Episcopi. Tum, in degradatione reali, Episcopo in ornatu Pontificio ad altare sedenti sistitur degradandus vestibus ordinis sui induus, instrumenta etiam facta manu gestans, quibus omnibus sigillatim ab Episcopo privatur ordine retrogrado ad primam eorum collationem, verbis interim quibusdam ad terrorem incutiendum prolatis.

Validè nihilominus consecratur degradatus, & alios actus ordinis exercet. Ab oneribus tamen clericalibus non eximitur, unde ad horarum recitationem tenetur & continentiam. Non tamen semper, etiam realiter degradatus, traditur brachio seculari; hoc enim non nisi ob crimen gravissimum fieri debet: ita Suarez d. 30. f. 2. n. 6. Filiucius t. 18. c. 8. n. 197. & 207. Bonacina d. 4. n. 3. & 5. Layman l. 1. t. 5. p. 3. c. 5. n. 6. Tol. l. 1. c. 50. Valentia t. 4. d. 7. q. 19. p. 4. Coninck d. 16. & alii.

Degradatio verbalis seu depositio in hoc convenit cum reali, quòd per eam clericus omni etiam officio & beneficio Ecclesiastico privetur in perpetuum, idque irremissibiliter jure ordinario. In multis tamen differunt: primò in solemnitate, de quâ supra: secundò in effectu; depositio enim verbalis non privat privilegio canonis aut fori: tertio verbalis ferri potest in absentem contumacem, realis in solum presentem; quartò realis fieri nequit nisi ab Episcopo consecrato, verbalem committere potest suo vicario: quintò realiter degradatus tradi potest iudici seculari, non verbaliter, seu depositus.

Crimina ob quæ obnoxius quis est degradationi verbalis est homicidium, etiam solo consilio patratum, incestus, stuprum, concubinitas post monitionem perseverans, simonia notoria, & alia quædam. Ut verò quis degradetur realiter, debet esse sodomia sæpius repetita, nisi respiciatur & non relabatur, homicidium qualificatum, seu parricidium, furtum qualificatum, seu sacrilegium, homicidium & alia crimina gravia, quæ in laicis puniuntur morte, si in iis clericis sint incorrigibiles, calumnia etiam proprio Episcopo irrogata, si accedat incorrigibilitas. Alia demum crimina enormia quæ iudicis arbitrio tali pœnâ digna censentur. Unde post degradationem plerumque ab Ecclesiæ Prælati traditur magistratui seculari, apud quem tamen pro eo tunc intercedunt, ut mitius cum ipso agatur, & ut non puniatur morte.

QUÆRES secundò: Quid sit suspensio, & quos effectus habeat? Suspensio est pœna Ecclesiastica, quâ Ecclesiasticæ persona peculiari modo privantur usu officii vel beneficii Ecclesiastici. Alia autem est ab officio, five sit ordinis, ut à collatione ordinum, celebratione Missæ, &c. five jurisdictionis, ut ab excommunicando, licentiam dando ad audiendas confessiones, &c. Alia est suspensio à beneficio, ut à canonicatu, Episcopatu, &c. Alia totalis, ut cum quis & ab officio suspenditur & beneficio. Alia partialis, ut cum tantum suspenditur ab altero. Imò subinde in solo ordine est partialis, ut cum quis suspenditur ab audiendis confessionibus, vel collatione ordinum.

*In quo differat
depositio
à degrada-
tione.*

*Crimina
utrinque
degradatio-
nis.*

*Suspensio
vel ab offi-
cio est vel
beneficii.*